

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

BIBLIOTECA POPULAR
DE «L'AVENÇ»

POETES VALENCIANS

CONTEMPORANIS

849.98
P745

Llibreria «L'Avenç»: Rambla de Catalunya, 24
BARCELONA

Num. 84

~~50~~ centims

Digitized by Google

VOLUMS PUBLICATS

1. — SANTIAGO RUSIÑOL: **D'aquí i d'allà**. (Segona edició.)
2. — LLEÓ TOLSTOI: **Contes** (primera serie). Traducció de J. Cases-Carbo.
3. — J. MASSO TORRENTS: **Croquis Pirenencs** (primera serie).
4. — SACHER MASOCH: **Historietes galizianes**. Traducció de J. Cases-Carbo.
5. — FREDERIC MISTRAL: **Nerto**, poema. Traducció de Jacinto Verdaguer.
6. — JOSEP ALADERN: **La gent del llamp**.
7. — JACINTO VERDAGUER: **Viatges**.
8. — MOLIERE: **L'Avar**, comedia en cinc actes. Traducció de J. Roca Cupull.
9. — J. PONS PAGÉS: **Per la vida**, novela.
10. — DANT ALLIGHIERI: **La Vida Nova**. Traducció de Manuel de Montoliu.
11. — NARCÍS OLLER: **L'Escanya-pobres**, novela.
12. — CAMIL FLAMMARION: **Urania**. Traducció de Rafel Patxot i Jubert.
13. — MIQUEL S. OLIVER: **L'Hostal de la Bolla**.
14. — LLEÓ TOLSTOI: **Contes** (segona serie). Traducció de J. Cases-Carbo.
15. — A. BUSQUETS I PUNSET: **Del Montseny**.
16. — J. MASSO TORRENTS: **Croquis Pirenencs** (segona serie).
17. — VÍCTOR CATALÁ: **Ombrivols**.
18. — IVAN TURGUENEF: **Ensaigs**. Traducció de J. Rosselló.
19. — ENRIC IBSEN: **Joan Gabriel Borkman**, drama en quatre actes. Traducció de J. Roca Cupull.
20. — EMERSON: **La confiança en si mateix**. **L'Amistat**. Traducció de Cebrià Montoliu.
21. — GÖTTE: **La Marguerideta** (escenes del *Faust*). Traducció de Joan Maragall.
22. — XAVIER DE MAISTRE: **Viatge al voltant de la meva cambra**. Traducció de Rafel Patxot i Jubert.
23. — PASCAL: **Pensaments**. Traducció de Manuel de Montoliu.
24. — GABRIEL ALOMAR: **Una vila que s mor. Tot passant**.
25. — VALENTÍ ALMIRALL: **Articles literaris**.
26. — JACINTO VERDAGUER: **Excursions**.
27. — JOSEF M.ª FOLCH I TORRES: **Lària**, novela.
28. — FELIP PALMA: **Asprors de la vida**.
29. — EMILI LITTRÉ: **Positivisme**. Traducció d'Albert Aldrich.
30. — **Contes populars del Japó**. Traducció de J. Massó Torrents.
31. — JOAN ALCOVER: **Art i Literatura**.
32. — ENRIC DE FUENTES: **Tristors**, novela.
33. — J. PONS PAGÉS: **L'endemà de bodes**, comedia en tres actes.
34. — JOAN ROSSELLÓ: **En Rupit**, novela.
35. — ENRIC IBSEN: **Espectres**, drama en tres actes. Traducció de P. Fabra i J. Cases-Carbo.
36. — LLUÍS DOMENECH I MONTANER: **Estudis polítics**.
37. — SALVADOR GUINOT: **Escenes castelloneses**.

POETES VALENCIANS CONTEMPORANIS

S'ha fet d'aquesta obra un tiratge especial de
50 exemplars en paper satinat

POETES VALENCIANS

CONTEMPORANIS

BARCELONA

BIBLIOTECA POPULAR DE «L'AVENÇ»

1908

LLIBRERIA L'ESCON
Petrizel, 2. - Barcelona

Hosted by Google

849.98
P745

Tipografia «L'Avenç», Rambla de Catalunya, 24

General lib.
Handman
11-11-46
539271

Fa poc que varem publicar en aquesta Biblioteca les Poesies triades den Teodor Llorente, capitost del nostre renaixement a Valencia. Alguns periodics de Barcelona, al parlar aleshores d'aquell llibre, van doldre-s de que aquest renaixement fos flux i tardà en aquell hermós país, com ho donava a entendre que abans el nom den Llorente (i el den Querol en el seu temps) sonaven com de poetes valencians.

Aquestes observacions van motivar algunes protestes allà prop del Turia. Persones respectables van escriure-ns dient-nos que l resultat d'aquesta restauració literaria a Valencia no s podia comparar al brillant esplet que ha tingut a Catalunya, però que no falten allí, com se suposa, conreadors de la llengua materna i de la nova poesia, esperonats per la patriòtica societat «Lo Rat Penat» i honrosament llorejats en els seus Jocs Florals. El que hi ha es que aquest esbart de trovadors nous valencians no es ben conegut a Barcelona, i els autors d'aquestes lletres afegien que fariem obra bona si contribuïem a remeiar aquest desconeixement.

Va plaure-ns molt l'idea i varem decidir

GVJ

dedicar un dels volums de la nostra Biblioteca a una col·lecció de poetes valencians contemporanis, si persona autorisada s'encarregava de fer la replega i selecció.

Aquest es l'origen i fonament del llibre que avui donem a l'estampa. Se dignà esser el seu arreplegador i selector qui podia esser-ho amb més autoritat que ningú, donant-nos una serie de composicions poetiques que hagué d'ajustar als limits estrets de la nostra publicació, però que, aixís i tot, donarà mostra profitosa del que es i el que val actualment la poesia renovada en la terra d'Auzias March.

Cal advertir unicament als llegidors que, al costat d'aqueixa poesia, filla del renaixement, i que procura depurar literariament el valencià, afeblit i corromput per manca de conreu, subsisteix a Valencia altra mena de poesia, completament vulgar, estimada del poble, anterior al renaixement, i en la qual aquest no ha influit. Són obra d'aquesta musa, no sense gracia de vegades, els romansos i col·loquis populars, els periodics festius i satírics; i el seu llenguatge, sens polir, el valencià que ara s parla, l'empleen així mateix els autors dramatics, que allí quasi sempre tenen caracter comic.

D'aquestes dugues poesies, una literaria i altra popular, no més la primera es objecte de aquest volum.

TEODOR LLORENTE

Nasqué a València l'any 1836. Parlarem d'ell solament com poeta valencià. Els primers versos en esta llengua ls escrigué i publicà l'any 1857. A l'any següent hagué en aquella ciutat, ab el nom de *Jocs Florals*, un concurs literari, en el qual per primera volta se tornaren a oferir premis a la poesia en llengua materna. Els guanyaren Victor Balaguer i Teodor Llorente. En 1862 vingué este a nostra terra, i escrigué una poesia titulada *València i Barcelona*; la dedicà an en Mañé i Flaquer, que la publicà en el *Diario*, i fou el primer vincle de germania entre ls poetes catalans i valencians; germania confirmada en les festes dels Jocs Florals de Barcelona de 1868, a les quals vingueren representants de Provença, València i Mallorca. Llorente fea cap dels valencians. En 1876 hagué festes en València pel Centenari del rei en Jaume I *Conqueridor*, i nostre poeta guanyà l premi per son *Romanç dels quatre trovadors*. En els primers Jocs Florals de «Lo Rat-Penat» (1879) obtingué la Flor Natural, i després altres molts premis. També fou premiat en el Milenari de Montserrat. Aquell any (1880) presidí ls Jocs Florals de Barcelona. En 1885 publicà a València son *Llibret de versos*, i en 1902 una segona edició, molt augmentada, titolant-la *Nou Llibret de versos*. En 1906 la present BIBLIOTECA POPULAR DE

«L'AVENÇ» donà un aplec dels seus versos, que anomenà *Poesies triades*. En els Jocs Florals de Valencia de 1907 se celebraren les *Noces d'or* de Llorente ab la poesia valenciana, oferint-li «Lo Rat-Penat» una corona de llor. En el *felibrige* de Provença té l títol de *Majoral*.

LA BARRACA

Com la gabina de la mar blavosa
que entre ls juncs de la plaja fa son niu;
com el nevat colom que l vol reposa
de l'arbre verd en el brancatge ombríu;
blanca, polida, somrisent, bledana,
casal d'humils virtuts i honrats amors,
l'alegra barraqueta valenciana
s'amaga entre les flors.

Baix la figuera, ont els aucells de l'horta
canten festius l'albada matinal,
al primer raig del sol obri la porta
i als aires purs del cel el finestral;
i com la mare cova la niuada
les amoroses ales extenent,
pobre trespòl de palla ben lligada
la guarda d'un mal vent.

Quatre pilars, més blancs que l'azutzena,
formen davant un portic de verdor;
corre sobre ells la parra, tota plena
de pampols d'esmeragda i raims d'or;
a son ombra lo pa de cada dia

repartix a sos fills el Treball sant,
i en la taula la Pau i l'Alegria
les flors van desfullant.

A un costat obri l pou l'humida gola,
i, perquè tinga perfumat dosser,
la garlanda de flors, que al vent tremola,
extén sobre l brocal un gesmiler;
i per la franca porta, mai tancada,
les flors despresa i el flairós perfum
a dins penetren en la dolça onada
de l'aire i de la llum.

Pengen del mur l'aixada i la corbella
que a terra fan baixar el suat front;
el pulcre canteret, que la donzella,
encorbant el braç nu, porta a la font;
i, plena d'armonies misterioses,
la guitarra, que ensems gemega i riu
a la llum de la lluna, en les gustoses
velades de l'estiu.

Allà dins, entre alfabregues florides,
en el corral, baix l'ample taronger,
mormorejant pregaries beneïdes,
la mare agrunsa a son infant darrer;
i al cim de la cabanya, fent-la un temple,
santificant sos gojos i dolors,
obri eterna la Creu, per digne exemple,
sos braços protectors.

Tot riu entorn: va l'aigua cristallina

corrent entre pomells de lliris blaus;
sorolla dolçament la mar veïna;
mouen els arbres ventijols suaus;
i si l fillet dormit a la mamella
mira l'esposa, i calla, ou a lo lluny
llarga cançó de l'home, que la rella
enfonsa ab valent puny.

Barraca valenciana! Santa i noble
escola del treball! Modest breçol
del que nos dóna l pa, laboriós poble
curtit pel vent i bronzejat pel soll
Més que ls palaus de jaspis i de marbres,
més que los arcs triomfals i els coliseus,
tu, pobre niu perdut en mig dels arbres,
valdras sempre als ulls meus.

En tu nasqué l'hermosa campesina
que tot el món contempla embelesat,
llauradora ab aspecte de regina,
plena ensems de modestia i majestat;
la d'ajustat gipó i airoses faldes;
la que l foc de l'Arabia du en els ulls;
la que clava ab agulles d'esmeragdes
els negres cabells rulls.

La que la roja fraura, al rompre l dia,
cull una a una, i en brillant pomell,
que la mateixa Flora envejaria,
junta l gesmil, la rosa i el clavell;
la que desfulla la frondosa branca
aliment de l'insecte filador;

la que als rossos capells cantant arranca
la subtil fibra d'or.

En tu nasqué, company ben digne d'ella,
sobri, sofrit, lleuger, fort i lleal,
el que en l'aspre guaret clava la rella
i obri a l'aigua corrent fonda canal;
el que sembra l bon gra i els arbres talla,
i en l'almàcera extrau l'oli més fi,
i ab incansable peu folleiant balla
en el trull ple de vi.

El que, enflocant son haca voladora,
la joia guanya, que a la novia du;
el que fa refilar a la sonora
citra, en les nits d'albades, com ningú;
el que, pera defensa de la terra,
lo vell trabuc despenja del trespol
quan per l'horta, donant el crit de guerra,
retrona l caragol.

En tu nasqueren i ditxosos viuen;
pera cils, el món que veuen no es més gran;
com els aucells que moren ont aniuén,
en tu breçol i tomba trobaran.
Ton lluminós fogar es sa alegria;
a sa dolça calor són forts i rics:
garde-los bé ton ombra, nit i dia,
de tots els enemics!

Guarda ls infants, que baix de la porxada
ab el jónec valent juen sens por;

guarda a la verge, que en la nit callada
escolta la cançó que li ompli l cor ;
guarda la mare, ardida i jubilosa ;
guarda l pare pensiu, que s cança ja ;
guarda l pobre vellet, que al peu reposa
de l'arbre que plantà !

Guarda-los de la pluja i la tempesta
pera que dorguen sens dubtós recel ;
guarda-los de la fam i de la pesta,
del foc dels homens i del llamp del cel ;
guarda-los bé dels esperits malignes,
de les llengues de serp dels mals veïns ;
guarda-los bé de temptacions indignes,
de pensaments roïns.

I sobre llurs victòries i fadigues,
sobre l goig breu i el treballar constant,
sobre l camp pedregat o ple d'espigues,
sobre la taula buida o abundant,
sobre l ball de la boda desitjada,
sobre l funebre llit, banyat en plors,
extenga eternalment la Creu sagrada
los braços protectors.

VICENT QUEROL

Nascut a Valencia, mort en Bétera (1836-89). Este insigne poeta, tant admirat i volgut a Catalunya, escrigué pocs versos en nostra llengua. Uns dels primers foren els que insertem en aquest llibre, compostos pera els Jocs Florals de Barcelona, dels quals fon llavors mantenedor i li tocà fer el parlament de gracies. En la primera edició de son aplec de pòesies castellanes, titulat *Rimas*, publicà aquella composició i altres dues, nomenant-les *Rimas catalanas*. En 1885 fon president dels mateixos Jocs Florals de Barcelona, i llegí en ells un discurs hermosíssim. Els felibres de Provença l'anomenaren *Majoral*. En la segona edició de les *Rimas*, feta després de sa mort, s'afegiren algunes altres poesies valencianes.

PATRIA, FIDES, AMOR

D'un plec d'eixes montanyes, d'un dels casals que ls
volten en les garrigues dels Pireneus veïns, [roures
sis segles fa, els meus avis, durs fills de l'aspra serra,
sortiren quan en Jaume alçà l penó de guerra,
esglai dels sarrains.

I al davallar dels cingles vers les flairoses planes
per l'or del sol canviant-ne l'argent pur de les neus,
l'escalf sant de la patria duïen al cor mos avis,
els lais d'amor dels poetes catalans en els llavis,
i en els escuts les Creus.

Jo, que una breu estona vinc a seure a esta antiga
sagrada llar, on crema lo foc de l'avior,
com els soldats den Jaume, nét d'ells i germà vostre,
los tres noms per divisa encara ab orgull mostre
de Patria, Fe i Amor.

Fill soc de la joiosa vila que al sol escampa
tot temps de fresques roses brodat son mantell verd;
la coronada ab pampols i fruits, que lo sol dora;
la que la seda fila, la que remembra i plora
l'alarb en el desert.

Fill soc de la que guaiten, com dos gegants, captiva,
d'un cap Penyalosa, d'un altre cap Montgó;
de la que en l'aigua juga, de la que fon per bella
dos voltes desposada ab el Cid de Castella
i ab Jaume d'Aragó.

Bé prou que n'ensomien d'aquell llarg maridatge
de trescents anys les glories avui sos fills darrers;
bé prou que ab mut coratge veem com les gralles negres
volen pels cims ont feien sols en jorn més alegres
llurs nius els esparvers.

Llavors tu, oh Barcelona, soldat a un temps i naüxer,
l'espasa als lloms cenyida i per ceptre l trident,
per tos vaixells vetllaves, del mar blau a la vora,
junt a Montjuic, que s'alça com una immensa prora
navegant vers l'Orient.

I llavors tu, oh Valencia, palaus i temples gotics
basties, i els rius feies esclaus empresonar
pera regar les hortes que avui són ta bellea,
i els rims de tos poetes anaves, Galatea,
cantant prop de la mar.

L'Amor, la Fe i la Patria foren tres bones fades
quel breçol dels meus pares varen trenar llavors;
la Fe, ab les verdes paumes del martiri i la gloria;
la Patria, ab els que serva llores eterns l'història,
i ab la murtra ls amors.

[lenta,
La Patria! En corts o en lluites, ab sang o ab veu va-
contra ls extranys la terra, els furs contra l dret real,
bé ls defensà Valencia ab clar seny i ab mans fortes:
per ço l punyal den Pere gravà dalt de ses portes:
« Dues voltes lleal ».

La Fe! De l'humil frare mestre Vicent encara,
ressò dels antics segles, retruny l'ardenta veu,
que en el concili als Papes, als Reis davant sos nobles
i per les amples places cridà als estols dels pobles:
« Honra i temor a Déu! »

L'Amor! L'ombra de n'Ausias a tant bell mot aixeca
lo front del llit de marbre, fixant els trists esguards,
i plany de nou les troves de sa immortal ferida,
ell, per qui fon la dòna, entre ls dols de la vida,
com un llir entre carts.

Jovent de Catalunya, nous trovadors, del nostre
sagrat avior sigau-ne, jo us prec, custodis fels;
si l'arbre boscà aixeca fins al cel blau les branques,
es que enfonsa ls arrels.

Mai com avui que Espanya ovira envergonyida
trencats corona i ceptre, brut son mantell de fanc,
sos fills en lluita infame, i es veu menyspreada i sola,
mai com avui n'es digne qui l gonfanó tremola
ab les barres de sang.

Mai com avui que l dubte glaça los cors, i brollen
per tot fonts d'impuresa, on beu el poble a doll,
mai com avui n'es digne qui diu l'oració tendra,
i en les desertes ares, cobert el front de cendra,
dobra l cap i el genoll.

Mai com avui que l'odi esmola ls ferests glavis
i ven a l'encant l'ànima sos sentiments per l'or,
mai com avui n'es digne qui l'olivera planta
i coronat de roses, al món, trovador, canta
la dolça llei d'amor.

RAFEL FERRER I BIGNE

Nasqué i morí a Valencia (1838-92). Fon un dels primers conreadors de la renaixença valenciana, seguint a Llorente i Querol. Era advocat, més per sa poca salut i per sa bona posició visqué retret de sa professió i de la vida pública. En el concurs literari del Centenari de la Mare de Déu dels Desamparats (1867) guanyà un premi per un bon romanç titulat *Tirant a la joya*. En 1871 la Societat Economica d'Amics del País li premià un *Estudio histórico de los poetas valencianos de los siglos XIII, XIV y XV*, el qual fon traduït al català i publicat per la revista barcelonina *El Gay Saber*. En Ferrer i Bigné fon president de «Lo Rat-Penat» en la primera epoca d'esta corporació. Ha deixat algunes poesies valencianes estimables, no col·leccionades.

LO RAT-PENAT

Ara ojats, valencians: l'hora es sonada
en que a la verge cerque l seu promès.
Mireu-lo ahí, lo mai vençut En Jaume,
lo Rei Conqueridor... Es ell! Es ell!

Es el rei d'Aragó, rei de Mallorca,
comte de Barcelona i Montpeller,
acompanyat de sos prelats i nobles,
en mig d'un esquadró de cavallers.
Els que l seguíen són els almogavers,
que fills selvatges semblen dels deserts;
sobre ells revola sempre la Victoria,
ab ses ales cobrint llurs penons feels.

Com la sultana que ab plaer divisa
desde l serrall al noble cavaller,
i, per sa gentilesa captivada,
d'amor sospira al sospirar per ell,
així Valencia, de Zaen esclava,
desde son captiveri al cristià veu,
i, sospirant d'inyor que terme troba,
l'ardent sospir a Jaume li remet.
I a l'últim raig de sol de la vesprada,
hora dels melancòlics sentiments,
vers lo no llunyà Puig, desde Valencia,
una oreneta va creuant el cel.

Les brises de la mar a l'au de l'Àfrica
lleugera porten aon son niu va a fer,
i a l'extendre ses ombres la nit fosca
s'aixeca l'au sobre l tendal del rei.
Allí, en son llit de guerra, en Jaume cerca
en braços de la sòn un repòs breu;
més l'àngel dels insomnis li figura
imatges ab que aviva l pensament.
Ara es que, com a dòna, la Victoria
l'espatlla gira a l'invencible rei,
i, de l'exèrcit sarraí l'onada,
arrastra, anega i li destroça l seu.

Ara es que en mig la lluita, en son auxili
Sant Jordi entre los nuvols s'apareix,
i ab lo seu drac alat, com llamp de guerra,
patent fa al moro lo poder de Déu.
Ja es de l'òliva o corb lo mal pronostic,
que al credul soldat torna menys valent,
o ja són les estreles, que senyalen
miracle gran que avivarà sa fe.
Batut entre l recel i l'esperança,
com jamai lluita l'esperit del Rei,
quan en mig del silenci i entre somnis
un misteriós avís pareix que sent.

Que una veu així li diu:
«Deixa que l'au peregrina
sos fills traga de son niu,
perquè no aplega més viu
qui més apressa camina.

Més no t'adormis per ço
— la veu li afegí a l'oït —
i, enlloc d'aliga o lleó,
que guie lo teu penó
aquell que vetlla de nit.»

Al punt en Jaume se desperta; l'alba
anava clarejant el boirós cel,
i, desprenent-se l Rei del seu ensomi,
mana llevar depressa l campament.
Que en la tenda real una oreneta
havia fet el niu llavors se veu;
en Jaume ho sab, i, remembrant son somni,
troba explicat el misteriós secret.

*I mana que la host no sia llevada
mentres l'au no s'en vaja ab els fills seus,
puix en sa fe ha vingut, i se proposa
al somni misteriós prestar sa fe.*

De Valencia, niu del moro,
cinc mesos durà lo cerc;
l'exèrcit volguera pendre-la
a sang i a foc; però l Rei
acostar-se a les muralles
a tots prohibit els té.
Aplega, per fi, lo jorn,
benavirât jorn va ser,
en que, sense foc ni sang,
va deixar son niu l'aucell.

Lo portal de la Xarea
de bat a bat han obert,
i, com a riu que ix de mare,
al sò de plors i gemecs,
ix la tropa sarraïna
pera no tornar mai més.

Aont el moro ha d'anar? L'au peregrina
que d'Àfrica vingué, deixà son niu,
i a l'Àfrica altra volta s'encamina,
com per força a la mar camina l riu.
Mentrestant l'au cristiana, com l'onada
a qui marca l camí lo dit de Déu,
entra dins la ciutat abandonada
com entra antic senyor en castell seu.
Valencia per en Jaume! Així ho pregonà
la senyera del rei en la ciutat.

Du barres d'Aragó, més la corona
té dalt un símbol nou: *Lo Rat-Penat*.

TORNADA

Amic de les ruïnes, ¿per què ta negra imatge
se mostra sobirana en lloc de tant honor,
on desde l'alta torre rebs junt el homenatge
que te tributa l moro vençut, en son coratge,
i te rendeix l'exèrcit del Rei Conqueridor?

¿Es que d'ell representes el sigilós sistema
que de la nit al dia va obrir-li la ciutat? ¹
De la morisma cega eres acas l'emblema? ²
¿O eres forma que unixes, en síntesis suprema,
lo somni, l'oreneta, l'avís i el drac alat?

ENDREÇA

Bons valencians, aquell que fon en guerra
símbol de vigilància i de victòria,
vigile vui en la pau per la memòria
del dolcíssim parlar de nostra terra
i per les glòries de la pàtria història.

---

1) Miedes.

2) Diago i Escolano.

JACINTO LABAILA

Nascut i mort a Valencia (1833-95). Escriptor dedicat tota sa vida als treballs literaris. Fon poeta, autor dramatic i novelista. En valencià solament escrigué versos de caracter liric, que li valgueren premis de «Lo Rat-Penat», entre ells la Flor Natural en 1882. Fon president d'aquella corporació. Era prou conegut a Barcelona, on publicà un llibret de poesies titulat *Flors del Turia*, i després a Valencia un altre que l'anomena *Flors del meu hort* (1882).

ALS COMPANYS DE «LO RAT PENAT»

Germans, no cal córrer: anem poc a poc
perquè hem d'anar lluny.
De l'esmortit atre aventem el foc
que espurnejant gruny.

Oh germans! Fem rogle; passe de mà en mà
lo vi en copa d'or,

sent pera nosaltres un novell manà
que alimente l cor.

I, la copa plena de valencians vins,
porten nostres mans
a los volguts llavis de los mallorquins
i dels catalans.

Oh germans! Què córrega fins al Pirineu,
encara més, més;
i que beguen d'ella, com ho desitgeu,
Montpeller i Arlés.

Valencia s desperta: son volar lleuger
sobre les creus bat,
i recorda a en Jaume i lo verd llorer
de son Rat-Penat.

Canteu de Valencia, tots els trovadors,
el lluminós cel
en la llengua mare, llengua dels amors,
dolça com la mèl.

Oh germans! Constancia: si ab ella viatgem
vesprada i matí,
enjamai perilla que nos aturem
en mig del camí.

Refermem la planta, que la terra s mou:
ventoleres hi ha.
Apleguem al terme del somniat món nou
que llunyant està.

Ni un pas s'ha de perdre, ni s'ha de dar solt
si l'arranc decreix ;
més enjamai córrer : no per córrer molt
més prompte amaneix.

Germans, no cal córrer : anem poc a poc
perquè hem d'anar lluny.
De l'esmortit atre aventem el foc
que espurnejant gruny.

FELIU PIZCUETA

Nascut i mort a Valencia (1837-90). Era metge, però deixà prompte esta professió, i fon periodista, politic entusiasta del partit del progrés, novelista, poeta i cronista oficial de la ciutat de Valencia. Les noveles les escrivia a corre-cuita pera l folletí d'*El Mercantil valenciano*. Com a poeta era facil i elegant, tant en la llengua castellana com en la valenciana; però escrigué poc en vers. La composició que insertem li fou premiada en els Jocs Florals de «Lo Rat-Penat». Per dues vegades ocupà la presidencia d'esta societat valencianista.

LA LLEGENDA DEL ROSER

I

Reina i senyora meua: si en jorn d'alta memoria
eres el sagrat simbol de poesia i gloria
ab que tes prendes donen vivissim esplendor, .
accepta, com no ho cregues de ta grandesa ultratge,
l'humil flor que en penyora de tendre vassallatge
te du lo Trovador.

Algo en tu veig jo d'ella: té sos colors ta cara,
son tall ta gentilesa, i son perfum encara,
quan la claror del vespre va replegant la nit,
no es tant pur com l'essència de ta virtut preciosa,
i tot assò t fa digna, per bona i per hermosa,
de dur-la en el teu pit.

Guarda-la allí, que porta, a més de sa hermosura,
algun record de ditxa, d'amor i d'amargura,
que esplendorosa vida i mort li donà un ser;
i a fi de que la tingues, com un gran tresor, closa,
pera més obligar-te, jo afegiré a la rosa
l'història del roser.

Si en tals instants gojosos, quan màgica harmonia
uneix gràcia i bellesa, encant i poesia,
llums, resplendors i aromes, fent d'aquest lloc un cel,
jo, recelós, ombrívol, malalt per l'anyorança,
a la daurada copa, que omplin fe i esperança,
la gota duc de fel;

Es que obeeix, com sempre, a mon ingràt planeta,
puix pera cantar glòries jo no nasquí poeta:
soc llàgrima entre riures, soc en el cant sospir;
soc l'inquietut horrible d'aquell que un gran bé espera;
soc núvol de tronada, que en plena primavera
fa l cel enterbolir.

Permet-me, puix, que, a compte de la cançó joiosa,
d'himnes que ab sa grandesa en fe lo cor rebosa,
d'antigues recordances en cantic falaguer,
jo, com sempre, senyora, al meu destí obeeixca
i que a la fresca rosa, pura com tu, afegisca
l'història del roser.

II

Hi ha en l'horta d'esta terra, que un paradís figura,
sobre catifa hermosa de flors i de verdura,
una alqueria blanca, molt prop ja de la mar ;
si avança ona atrevida, besant-la se recrea,
com si fos l'alqueria lo peu de Galatea
banyant-se per jugar.

Pareix en mig dels arbres un niu de colometes,
que per sos fills formaven, afanyoses e inquietes,
en les primeres ansies de son primer amor.
L'indiquen dos palmeres i els roserets l'envolten,
i en el ramatge ombrivol les aus alegres solten
son cant encisador.

De la rient caseta s'aixeca, prop l'entrada,
com signe de creencia puríssima i sagrada,
feta de tosca pedra, una senzilla creu ;
diuen que un terme marca, més eixa creu beneïda
sempre serà aquell terme suprem de nostra vida
que l'home unix a Déu.

Allí, quasi rendida, al peu de la creu santa,
mirant la mar blavosa, oint l'aucell com canta,
s'encontra Marieta, velats els garços ulls,
sense color els llavis, puix que l robà la pena,
i en grans ones revoltes sobre la blanca esquena
sos negres cabells rulls.

Ai ! Fon, per sa hermosura, altra Venus divina,
que ab ses escumes blanques formà la mar veïna,
i que un raig de la lluna vestí ab il·luminós vel ;
per son esperit un angel vençut en crudel guerra,
que en un sospir s'enlaira, abandonant la terra
i retornant al cel.

—Què tens?—li diu sa mare, mirant-la ab ulls plorosos.—
Per què has perdut les roses de tos colors hermosos?
Per què reses i plores, mirant sempre a l'espai?
¿Per què, quan a l'aubada deixes el llit, no m dones
aquell bés de tendresa, i fuges, m'abandones,
i no t somrius ja mai?

—Mare, — li respon ella, ab veu que pareixia
la trista i ja darrera queixa de l'agonia, —
no l veig fa un any, i porte la mort dins de mon pit;
pense que ell la mar creua, que tot el temps ho acaba,
i pot ser tomba freda de l'home la mar brava,
i de l'amor l'oblit.

En la vesprada trista, quan ja anava a embarcar-se,
i allà, a lo llunt, se vea son vaixell agrunsar-se,
la vela inflant, com ala d'aucell que va a volar,
mirant el roser tendre, entre gemecs me dia:
«Quan el roser florixca, jo hauré tornat, Maria,
portant-te nom i llar.

» Rega l roser, que es simbol de nostra fe jurada:
un jorn varem plantar-lo al despuntar l'albada,
pensant en el pervindre, i ple lo cor de fe.
Quan ell un capoll fassa en l'altra primavera,
ans de que esclate en rosa, sobre la nau velera
a ton costat vindré. »

Diu, i, extenent els braços, sobre son cor m'apreta;
els dos plorem, s'allunya, el veig anar inquieta
quan ja entre nuvols rojos ponent-se anava l sol;
viu que la nau volava, que com el raig corria,
i la perdi de vista quan ja la nit venia,
menys negra que mon dol.

Desde aquell punt, oh mare! ab greu dolor sospire;

regue'l roser ab llagrimas; la mar revolta mire,
i en oració a tota hora estic davant la creu;
i lo capoll, fet rosa, apenes un jorn dura,
i de la mar la barca no s'veu en la planura,
ni a mi m'escolta Déu. —

Ja'l trist plor de Maria lo seu accent apaga,
i, per lo dolor morta, el front torbat amaga,
buscant dolça acullida en el regaç matern;
i aquelles criatures, que mig morint vivien,
pera plorar, en una no més se confonien
com son dolor etern.

Tres jorns après, la jove, al caure la vesprada,
en l'hora misteriosa en que la llum, cansada,
sen va, deixant les ombres el cel ennuvolat,
junt al roser simbolic, que un sol capoll tenia,
ja sense força estava, i son esguard corria
del capoll a la mar.

L'ú se bambolejava, l'altre estava en bonança;
encara a aquella vida quedava una esperança
ans de deixar-se caure en braços de la mort.
¿Qui sab si vorà prompte d'aquell vaixell la vela,
com se veu en nit fosca la desitjada estrela
que al mariner du al port?

Una sonrisa dolça mig obrigué sos llavis,
i del passat oblida les penes i els agravis,
i, ab veu que no podia ouir el mateix vent,
dia, abraçant-se a l'arbre d'aquella creu beneïda:
— ¡Senyor, que vinga prompte, perquè sense ell la vida
es un etern torment! —

Ouí remor de passos, tornà los ulls, i, absorta,
la rigida figura de sa mare, mig morta,

va vore, que li dia, llançant un amarg crit :
— Apreta lo cor, filla ! Mata eixa passió intensa.
Ja ton amor té tomba. — La mar ? — No : més immensa :
la tomba de l'oblit ! —

I, ans que les mans portara sobre son cor Maria,
ab sos llatits furiosos el cor romput s'havia,
i son cap descansava al peu d'aquella creu ;
i los aucells cantaven, la lluna s'aixecava
darrera de la ona, que mansa murmurava
acas un himne a Déu.

I, com si fos miracle, a l'espigar Marieta,
la flor ixqué del calzer, trencant la presó estreta,
i entorn l'aire endolçava perfum encisador,
puix tal volta l cel dia : « La flor d'aroma plena
ha mort ans d'esclatar-se, per l'amorosa pena :
que naixca una altra flor. »

III

El roseret, senyora, que féu la rosa aquella,
també va fer eixa altra, tant fresca i tant vermella,
que, com preuada joia, adorna vostre pit ;
fa un jorn que va cullir-la la meua mà, i patia :
era la mateixa hora que, un any abans, Maria
caigué en l'eterna nit.

Mirava jo a la rosa com una imatge vera
d'aquelles tres paraules que hi ha en nostra senyera,
tres verbs pera una idea, tres notes pera un cant :
la sava de ma terra donà al capollet vida,
i ventijols flairosos la nostra mar dormida
baix de lo sol radiant.

Era, puix, de la *Patria* lo més cumplit emblema,
d'esta volguda patria que ab gelosia extrema,
a l'allunyar-nos, sempre lo nostre cor reté.
Al començar sent rosa, per la creu ombrejada,
ouí l'oració trista d'una ànima apenada,
i es, per lo tant, la *Fe*.

I fon regada amb llagrimes d'un amorós deliri
que al món robà un arcangel després de llarg martiri,
i es, per lo tant, el símbol puríssim de l'*Amor*;
i es, per lo tant, senyora, de totes les ofrendes,
la més gran i més pura que a dama de tes prendes
pot fer el Trovador.

EDUARD ESCALANTE

Nasqué en el Cabanyal i morí a Valencia (1834-95). Orfe i desvalgut, prengué l'ofici de pintor de palmitos. Era aficionadíssim al teatre, i en 1861 donà a l'escena son primer sàinet. Tal èxit obtingué, que en avant tot foren triomfs per al nou autor en més de seixanta que escrigué. En el renaixement de la poesia valenciana prengué molt poca part pera les seues obres de teatre li bastava la llengua vulgar, i quant més vulgar, millor. Fòra d'eixes obres, no més escrigué algun romanç de costums valencianes.

LA MATINADA DEL DIA DE LA MARE DE DÉU

Matinet de delícies, que l Maig adorna,
beneïda mil voltes la teva aurora!

Quan tu l'acostes,
carinyós te desitge;
quan ten vas, plore.

Filla meua d'ulls negres i boca d'angel,
que al clarejar hui l dia lleugera t'alces,
viste-t apresca,
que les gualcs ja canten
en la finestra.

Ou la dolça armonia de les campanes
que l primer vol de l'alba solten als aires,
i lo contents
que a l'oir-les desperten
els aucellets.

Del balcó les ventalles obri en seguida,
i en el blau pur i alegre que l cel se pinta,
voras, xiqueta,
que hui el cel i la terra
visten de festa.

Els carrers, que en silenci fa poc dormien,
a l'ouir les campanes per punts s'animen,
i vagues creixen
de la gent que transita
les veus alegres.

De la Seu en la plaça hi ha una capella
on sa més rica joia guarda Valencia,
Verge divina,
dels valencians amparo,
del cel delicia.

Apretem lo pas, filla, que en punt de quatre
descobrixen al poble l'hermosa imatge,

i ja me sembla
no cabrà ni una agulla
dins de l'iglesia.

Són les quatre, i a empentes salves la porta;
ja l rogllet se fa estelles i l'orgue sona,
i els musics toquen,
i a una mil veus de vitors
el aire atronen.

Mira-la, quant hermosa! Reina dels angels,
sobre nuvols de gloria, les seves plantes
divines senta,
i en son pit d'asutsenes
Déu se recrea.

Mira bé a la patrona que nos ampara;
els teus ulls no se cansen mai de mirar-la;
que ls seus al vore,
no hi han ulls que no banyen
llagrimes dolces.

De la musica ls ecos fins al cel munten,
i l'encens i les roses l'altar perfumen,
i el temple brilla
ple de llums, mentres diuen
la primer missa.

El desvalgut que pena, la viuda pobra,
el que salut desitja, l'orfe que plora,
tots hui a Maria
fervorosos li preguen
que ls protegisca.

Ans que ixquen de l'iglesia, tu, filla meua,
que innocenteta reses ab mitja llengua,
    resa una salve,
    que la millor pregaria
    es la dels angels.

. . . . .

Fresca marge del Turia, per on passeja
sempre alegre i hermosa la Primavera,
    ans que l sol creme,
    els teus horts hui conviden
    a menjar freses.

Dels jardins brilla encara la verda alfombra
que de líquides perles brodà l'aurora;
    i receloses
    entre flors volategen
    les mariposes.

[ques;
Els tarongers, que ostenten florides bran-
els clavells i les roses, que a l'alba esclaten,
    sa flairor mesclen
    a la viva fragancia
    de les llimeres.

I es deleita la vista i el cor s'esplaia,
i els ouits se recreen i el pit s'eixampla
    respirant l'aire
    que riu entre les fulles
    verdes dels arbres.

Matinet de delícies, que l Maig adorna,
beneïda mil voltes la teua aurora!
Quan tu t'acostes,
carinyós te desitge;
quan ten vas, plore.

JOSEP BODRIA

Nasqué a Valencia l'any 1842. Es daurador i pintor d'esculptura. Fon un dels socis fundadors de «Lo Rat-Penat» i dels més entusiastes adeptes del renaixement valencianista. Ha figurat sovint en la Junta Directiva d'aquesta Societat, i ha obtingut premis en sos certaments. Ha publicat alguns llibrets de versos valencians: *Flors de l'horta* (1883), *Roselles* (1885) i *Fulles seques* (1900). A més, un volum en prosa, *Festes de carrer* (1906), relació de costums de l'antigor en Valencia.

SEMPREVIVA

Molt te volia! Mon cor gotjava
dolços deliquis quan te mirava
dintre la llar.

Ara, allà aon mire, tot es misteri:
regna, en ta casa, del cementeri
la soletat.

Tancada trobe la forta reixa

ont escoltaves la tendra queixa
del meu amor ;
morí la parra que la cobria,
la mareselva que als peus tenia...
Morí ja tot !

Veig la cadira on te sentaves,
els fils i agulles ab que brodaves
dins el baulet ;
i aquelles polques de perles fines,
que eren l'enveja de les fadrines,
i a tu no t veig !

Puge a la cambra, tota deserta,
mire en l'estudi la porta oberta,
desert el llit !
Llavors jo cride: — Ont es m'aimia? —
l oixc que m responen: — La que t volia
ja no està ací ! —

Foll d'anyorança, busque en l'armari
una penyora: veig el rosari,
i ansiós el prenc ;
no passa dia que una vegada
el rese i diga: — Fon de m'aimada,
que està en el cell !

JOSEP ARROYO I ALMELA, PBRE.

Nasqué a Valencia l'any 1839, i seguí la carrera sacerdotal en el Seminari d'esta ciutat, després d'haver donat a conèixer, xic encara, ses facultats literaries. En les residencies dels antics convents de Sant Esperit de la Montanya i de La Magdalena, en un benifet de la parroquia de Santa Caterina de Valencia, i per fi en altre del poble de Rafelbunyol, on li plagué retirar-se, ha fet obra molt cristiana, i, ensems que escrivia tractats devots, comedies i noveletes pera l'educació dels col·legis d'ensenyança, composava versos en castellà i en valencià. Estos li han valgut premis molt honrosos en els Jocs Florals de «Lo Rat-Penat».

TRIBUT A LA SANTISSIMA VERGE MARIA

A la Reina dels Jocs Florals de «Lo Rat Penat»

Oh reina de la festa! Un nom porte en mos llavis
i en la lira unes notes de tant melodics cants,
que encisen la bellesa, que absorbixen als savis,

que estrènyer fan als heroes la santa creu dels glavis,
que als artistes inspiren, i omplin de goig als sants.

Vostra predecessora, del soli al davallar-ne
del Gai Saber insigne, en penyora de fe,
als valencians poetes donà, per a cantar-ne,
lo volum d'una historia més digne de contar-ne,
que eixe nom i eixes notes en sos renglons conté.

I eixe nom es Maria, i eixa historia es sa historia,
i eixes notes les notes que, regalant l'ouit,
el capdill entremescla al cant de sa victoria,
a sos llores l'artista, lo admirat a sa gloria,
l'amor i la saviesa a son afany complit.

No veu? L'hem evocada, i tot seny se l'adona
ja en nostra hermosa festa; bull en la cort d'amor;
pren vida 'l marbre; alegra-s la verge i la matrona;
vola en cada garlanda, dins de cada corona,
preludia en nostres lires, juga en els premis d'or.

Ensems fantasiem-la *Llir entre carts*, per Ella
en Ausias March punteja lo llorejat llaut,
i, un moment oblidant-se de na Teresa bella,
en espirituals cantiques diu *que es la escala aquella*
ab que l pecat escala lo Paradis perdut.

Vicent Ferrer, l'oracle de Casp i de Constansa,
lluïtes i controversies per l'arpa d'or deixant,
li diu: *Verginal torre ont el Anyell descansa,*
immaculada aucella que a tots la deslliurança
portà del lloc on regna etern desordre i plant.

El conqueridor Jaume dins son escut de guerra
ab sangonentes barres s'anagrama escrigué,
i dalt del Puig la guaita la féu de nostra terra,

i en Montserrat rumbeja pels pics de l'alta serra,
i en les margens de l'Ebre que son pilar sosté.

Nostre Lluís Vives canta sa gràcia i sa grandesa,
i, estel del setzè segle, que en l'univers lluí,
se remembrava d'Ella quan els quilats sospesa
en les daurades planes de la *Vera saviesa*
que Oxford, Lovaina i Londres meravellada ouí.

Ab l'Aguila de Patmos, el seny de Juan de Joanes
fit a fit la contempla, revestida del sol,
calçada de la lluna, i coronant-la ufanos
tres persones divines, posant-li sobiranes,
entre mistics emblemes, baix sa petjada, el pol.

Sots els gòtics cimboris i romanesques ares
i en els palaus del Turia nos la presenta al cult
el pinzell dels Riberes, el cincell dels Vergares,
d'algun llinatge empresa entre les més preclares
de superior heraldica, dins de son cor ocult.

Vós ho sabeu, oh Reina d'honor i cortesia;
ho sabeu, gentilesa i cort de la beltat,
i, els cors tictajent-te de fe i de poesia,
sentiu l'Escapulari de Madona Maria
baix els joiells i randes en l'honest pit guardat.

Ho sab l'estol de poetes d'estos jardins d'Edeta,
on lo chor de les Muses nia entre ls tarongers,
puix ningú d'ells va rebre la lira del poeta,
ni del llorer la rama va conquerir discreta,
ans d'haver-la cantada en el dolcissim vers.

Ho saben els que duent-ne dels Entences i els Lluries
el brant dintre del four, el feren relluir
per venjar de l'Esglesia i Espanya les injuries

d'Italia en les campinyes, d'Àfrica en les boscuries
ont el llor d'altres segles féu ella reverdir.

I no hi ha en tant d'artista qui sa obra no contemple
dedicada a Maria, com la de més primor,
ja deixa en fusta o marbre de son tresllat exemple,
ja la copie en els llenços, ja li bastixca un temple,
li faça una armonia o la bocelle en l'or.

Que ensems Mart i Minerva, plastica, orfebreria,
tot li ha donat vobatics, tot li ha pagat tribut,
que a tot donava forma lo ideal de Maria,
que es seti de saviesa, copa de poesia,
i emmarletada torra d'on pengen cent escuts.

I el seny fantasiava s'esguard com de galana
asutzena que encara ni l ventijol vinclà,
sos ulls com tortoretes, sos llavis de magrana;
uns anyells ses dentetes, estovada la llana,
i ses mans com les volves de la recent nevaa.

I tots a soplujar-nos hem anat en l'oratge
i els perills de la vida baix de lo seu mantell,
la donzella en la vespra del desitjat noviatge,
en sos afanyes l'esposa, el pelegrí en romiatge,
el malalt en ses penes i en son conhort el vell.

I tots la volem vore en Jocs Florals i gestes,
cantada en Barcelona com la cantem ací,
i presidint hassanyes, progressos i conquestes,
puix Ella es l'alegria sempre de nostres festes,
es saviesa del savi, força del paladí.

No per açò vos planyga, Reina de la poesia,
asseure-us en el soli de los gais trovadors,
que més que disputar-vos-el, l'angelical Maria

vos trametrà ses gracies en est jorn d'alegria,
desde l trono d'afecte que té en els nostres cors.

Puix sab que ans d'estes festes perirà la memoria
que deixarà de rebre dels valencians tribut;
que ans que dels cors l'esborren, esborraran sa historia,
que, pera que Ella falte, ha de faltar la gloria;
i Ella es de Déu la filla, i Ell es Etern. Salut!

JOSEP AGUIRRE MATIOL

Nasqué l'any 1842 en el Grau de Valencia, i allí viu dedicat al comerç marítim com consignatari de naus. Ha escrit poesies en valencià (no moltes), i algunes d'elles les premià «Lo Rat-Penat». Una hermosa possessió campestre, *La Caseta blanca*, que té a Bétera, es anomenada perquè en ella passaren diades de vaga Querol, Llorente, Pizcueta i altres escriptors i artistes, amics seus. Allí morí Querol.

LA CASETA BLANCA

I

Jo tinc, prop de la vila,
i al peu de la montanya,
rodaa de parres verdes,
una caseta blanca.
Los tarongers la volten,
i sa flor argentada
les aures fa més dolces

ab olorosa flaira.
Al peu del mur blanquíssim
s'extén una pinada
que sembla la catifa
on seu una sultana,
i desde la catifa
saluda, al rompre l'auba,
al Déu de les altures
la tendra cogullada.

No lluny de la caseta
al cel munta gallarda
de gotica capella
la creu alicatada,
i dintre la capella,
estrela solitaria,
s'aixeca sobre un trono
daurat la Verge Santa.
I aquell paradís cerquen
en fila llunyadana,
per un costat la serra
que de Sagunt arranca
i a terra aragonesa
culebrejant se llança;
per altra part, la vila,
d'un castell coronada;
al ponent està Llíria,
i allà per on surt l'alba,
al fi de la planura,
el Puig i la mar blava.

Que de records tristíssims
al cor l'ermita guarda!
Que remembrances dolces

té la caseta blanca!
Quantíssimes vegades,
en lluita ab la desgracia,
lo front besant la terra
i al cel dirigint l'ànima,
preguí pera que terme
tingués la pena amarga
que dintre del pit closa,
el cor me desgarrava!
Llavors la meua ditja,
com fruita assaonada
que l'huracà esbatussa
i arranca de la rama,
de l'arbre de la vida
la mort enderrocava
sobre la freda tomba
ma companyera aimada;
i aixina com el nàuxer,
en mig de la borrasca,
del vaixell que s'enfonsa
busca la part més alta,
jo, nàuxer de la vida,
al peu de l'ara santa,
conhort pera mes penes
al cel li demanava,
que si del cor el barco
s'enfonsa en la desgracia,
la fe es corda segura,
i al cel es amarrada.
Jo m'agarrí a eixe cable,
i ell me tragué a la plaja:
aixís encara alene,

així no he mort encara.

Quan baix el pompós arbre
de fulles d'esmeragda,
assedegat me assente
de pau i dolça calma,
i desde allí veig córrer
als fills de la meua ànima,
innocents i joiosos,
a l'un jugar ab l'aigua
tant pura i cristallina
com ma ilusió passada;
ab l'anyellet l'un altre,
l'altre, de branca en branca
seguint la papellona
de mil colors pintada,
fent guirnaldes els altres
pera la Verge Santa,
i prop de mi ma filla,
que una resposta aguarda
i tendra me pregunta
ont es sa mare aimada,
llavors mos ulls febreros
ompli una espessa llagrima,
més que lo foc brusenta,
més que la fel amarga,
i apenes puc jo dir-li:
— Al cel pujà gallarda
com puja aquella boira
del cim de la montanya.
Ta mare fon un lliri;
mal vent tronjà sa canya,
que la corrent feresta

porta a mar ignorada. —

II

Després calla l meu llavi;
lo meu esguard s'aixeca,
i, sense que l'ature
l'immensitat blavenca,
a dintre de la Gloria
mon esperit penetra.
La veig agenollada
davant de Déu mateixa:
es blanca com l'aubada;
sa solta cabellera
coronen fresques roses:
per mi, per sos fills prega!

CONSTANTI LLOMBART

Nascut i mort a València (1848-93). Son nom perdurarà en l'història del renaixement valencià per ser fundador de la societat «Lo Rat-Penat». Desde xic manifestà gran afició i aptitud pera les lletres i molt amor a la llengua materna. Conrear-la i enaltir-la fon la tasca de tota sa vida. Fill d'una família pobra, li mancaven recursos pera viure, però mai s'esglaià en el treball literari. El primer que publicà fon una col·lecció d'epigrames, titulada *Niu d'abelles*. En 1875 començà l'*Calendari de «Lo Rat Penat»*, imitació del *Calendari Català* i de l'*Armana Provençau*, que durà alguns anys. En 1878 fundà la Societat «Lo Rat-Penat». En 1879 li fon premiada l'obra *Los fills de la Morta-viva*, aplec curiós de biografies d'escriptors en llengua valenciana del passat segle. Altres premis obtingué, entre ells la Flor Natural per la llegenda *La copa d'argent*. Al morir tenia prou avançada la revisió del *Diccionario valenciano-castellano*, d'Escrig, que imprimí l'editor Pasqual Aguilar.

LA CULLITA DE LA SEDA

Cru del tot fon l'hivern; més ja la freda
temporada fugí de la tristor,
i Abril, ab sa cullita de la seda,
remei li brinda al pobre llaurador.

Pluges i calabruixos i gelades
quant tenia en el camp se li han endut;
i, al vindre lo bon temps de les anyades,
rescabalar intenta lo perdut.

Quan veu brotar a dolls la nova fulla,
quina alegria sent el pobre vell!
Ja los contes se fa, punt per agulla,
de lo que té de traure del capell.

I alçant els ulls al cel — «Oh Verge Santa!
Feu que tinga un bon any! — mig plorant diu.
— Me duran una rella i una manta
quan a Valencia vagen per l'estiu.

» Se casarà ma filla Vissanteta,
que es tota l'alegria del meu cor,
i així li podré fer a la pobreta
vestit i agulla i arracades d'or.

» Hermosa es com el sol en lo mig-dia;
tant pura com la flor del gesmiler;

ail i, si jo poguera, la faria
reina d'Espanya i de lo món sancer.»

Ab vestit d'esmeragda ls camps s'apanyen;
per fi la primavera ha revivat,
i el vell diu als veïns que l'acompanyen,
birbant un camp de fraures tot gelat:

— «Seda no hi ha millor que la melada.
Voreu en quant s'avive la llavor!
La nora a la parroquia l'ha portada,
i beneïda està per lo retor.

» La boja més polida, la més plena,
la primera que s veja blanquejar,
a la Mare de Déu, com santa ofrena,
li portaré content al seu altar.

» Mija lliura de seda, de la bona,
si eixim en bé, pot fer-nos cent quartons,
que, venuts en Valencia per la dòna,
nos han de valdre al Corpus molts doblons.»

E, inundat lo bon vell per l'alegria,
se riu i bóta, com si fóra un xic;
i els diu a sos companys: — Fins aquell dia
nos queda de ser pobres. Ja m veig ric! —

S'aviva la llavor, i a pelar fulla
Vissanteta i son nuvi a l'horta van;
ell puja a la morera, i ab gran bulla
omplin i porten la panera gran.

A dormir de la una els cucs apleguen
i tots se lleven famolencs després,
i passen la fulla i la roseguen,
i a cada punt augmenten un poc més.

Ja més creixcuts, fan la segon dormida:
que lluits i que hermosos estan ja!
— Aixina s'han de fer! — diu Marguerida,
mostrant un dit de sa petita mà.

I els xics cullen més fulla i la desbroten,
sense parar de dia ni de nit;
de les moreres la verdor agoten,
i l'acaben els cucs en un bufit.

S'han llevat de les tres! La fulla broden,
mil ornaments en ella dibuixant;
i, buscant lo més tendre, pugen, roden,
com en el prat l'anyell va pasturant.

Ningú para en la casa: tots treballen,
fent-se mil contes, d'alegria folls;
i, agarrats de les mans, canten i ballen,
les boques derramant contents a doll.

I Vissanteta diu: — «Quan l'hora aplegue,
mes amigues vindran a treballar:
no n'hi haurà ninguna que se negue,
i l'escuma traurem i l'alducar.

»Ja filat el capell, que hermosa queda
guardada dins la caixa, com tresor,

en madeixes finíssimes, la seda,
que forma grossos feixos de brins d'or!»

I per fulla sen van ab les paneres,
internant-se per l'horta, camps a dins;
no n queda pas ni un brot en les moreres,
i a demanar-la van als bons veins.

Quin tracaleig! Treballen sense tasa,
més a ningú li dol tant de quefer:
fins a la petiteta de la casa
la collita està fent sobre un paper!

En cuidar tots l'anyada s'entretenen;
de les quatre, per fi, es van a llevar,
i de romer a punt les boges tenen
pera que ls cucs sen pugen a filar.

El pobre vell, segut en la cadira,
extén les mans i els beneïx a tots,
puix afanyosos treballar els mira
i els ajuda després a llevar brots.

— No sentiú un remor dalt de l'andana,
com quan està, mig l'horta, plovisnant?
La menjada es dels cucs: de bona gana
seguixen fulla tendra rosegant.—

Tot va bé, tot va bé. Ja satisfeta,
a la família se li aixampla l cor.
Sí que podran comprar-li a Vissanteta
vestit i agulla i arracades d'or!

S'han llevat de les quatre; ja claregen
i a les boges comencen a pujar;
d'ací a poc no hi ha molt. Si no s mosquegen,
serà benedicció vore-ls filar!

Els capellets, entre la boja parda,
són globos de cristall sense color,
aon dins se veu al cuc que filant guarda
l'esperança del pobre llaurador.

Tot va bé, tot va bé. Més ail un dia,
a l'anar a donar-los de menjar,
veren tots que l'anyada se perdia
sens que ningú ho poguera remediar.

I plora la família desolada,
veient los pobres son capdal perdut:
la cullita de seda tant preada
la traidora negreta se l'ha endut.

Els cucs aquells, tant bons i tant hermosos,
sens pujar a les boges, tots han mort:
ni ú tant sols ha cuallat dels capells rossos.
Del llaurador quant negra es la disort!

Del pobre vell tanta il·lusió i tant bella
s'ha tornat ara en el dolor més viu:
no li duren la manta ni la rella,
ni aniran a Valencia aquest estiu.

Pobra família! Hauran de vendre l'aca
pera poder, llevant-se-ho del sustent,

a l'amo de la terra i la barraca
pagar-li, com es just, l'arrendament.

Tot el diner que se pensaven traure
ha desaparegut, ja no l voran ;
i ai! lo pijor de tot es que ja al caure
està la mija paga de Sant Joan.

Senyor! La mala sort, quant infeliços
féu als fills del treball en un bufit!
Sols un montó de fems hi ha en els canyissos!
En fum de boges tot s'ha convertit!

ANTONI PALANCA

Nascut i mort a Valencia (1848-1905). Fon industrial artistic: sa feina era fer flors artificials. Aficionat als versos, els escrivia a vegades pera llegir-los als amics. Ja estava prop dels cinquanta anys, quan estos el mogueren a presentar-los als Jocs Florals de «Lo Rat-Penat». Li fon premiada la poesia que publiquem, i després altres, guanyant la Flor Natural en 1896. També escrigué una sarsuela en valencià, *Mala lluna*, i una comedia, *Noblea obliga*, que s representà quan ja havia mort.

AMOR FILIAL

De porta en porta va una nineta
tota cansada, tota desfeta
de tant de córrer ací i enllà;
petita alforja duu en la mà dreta
pera guardar-lin a sa mareta
un troç de pa.

Dos anys li manca son pobre pare;
són, asoletes, ella i sa mare,

que està privada de temps darrer ;
i com no tenen qui les ampare,
abans que l'alba lo cel aclare,
surt al carrer.

Va ab peus descalços la malhaurada ;
tota la roba duu apedaçada,
plena de troços de mil colors ;
però la porta tant ben posada,
que a qui la mira sembla una fada
que ix entre flors.

Es sa mirada dolça, encisera ;
sa veu, tant pura, tant falaguera,
com la canturia del rossinyol ;
ses dents són blanca flor de perera,
i es més daurada sa cabellera
que un raig de sol.

Sembla a les palmes en lo aixerida ;
es tant hermosa i es tant garrida,
que quan allarga pera acaptar
sa mà xiqueta, blanca i polida,
de coses bones la veu reblida
sense parar.

Ella arreplega coca ensucrada ;
li donen troços de cansalada,
pa, xocolate, panses, dinès,
i alguna fruita verda o tacada ;
més, així estiga de fam passada,
no toca res.

No dóna al llavi ni un troç de coca
per més que d'aigua s'ompli sa boca
mirant l'alforja quan se va omplint.
Si en el rellonge lo mig-jorn toca,
com les becaes corren a joca,
sen va fugint.

Creua les llargues sendes de l'horta
com si fos ploma que l vent s'emporta,
per acurtar-ne més el camí;
i quan arriba junt a la porta
crida ab veu viva, lleugera i forta:
«Ja estic ací!»

Dintre l'estudi fica-se apresada;
veu a sa mare, que plora i resa,
perquè baldada, closa allí està;
llavors s'acosta i el seu front besa.
Per consolar-la de sa tristesa,
què no farà?

Fent-ne coratge mig-riu la nina;
les mans li agarra i esclata aixina:
— Mareta meua, tingau fe en Déu,
que a ningú manca sa mà divina.
Ja puc cuidar-vos, ja soc fadrina:
què més voleu?—

Mentres li parla, lo coixí estova,
sobre ell l'adressa; puja la roba
que del llit penja sense parar;
i, quan ja llesta sa mare s troba,

sobre una blanca posteta nova
li duu l menjar.

Si la malalta pendre-l refusa,
la nina sembla trista i confusa:
diu que no pega ni un mós tampoc;
i sols valent-se d'aqueixa excusa
a la velleta per fi empapusa
poquet a poc.

Si riny sa mare, sofrix i calla:
mai ses respostes passen la ralla,
aixís reglote de fel son cor.
Com una negra corre i treballa;
cobrix ses penes tendra rialla
que sembla al plor.

Tot, si es per ella, li pareix massa;
les nits senceres en vetlla passa,
les medecines portant-li al llit.
A ses tendreses no posa tassa,
i en foc purissim d'amor s'abrasa
son tendre pit.

Més, ai, quan prompte la nina hermosa,
que en mig les penes es tant ditjosa,
vestirà, pobra, negre brial!
Li ha ouit al metge, tota plorosa,
que a sa mareta lo mal destroça,
la mata l mal.

Desde aquella hora, la desditjada

no més sanglota, i ab veu nugada
diu, ajuntant-se les mans en creu:
«Senyor, mateu-me, si així us agrada!
Però que vixca la mare aimada
de lo cor meu!»

De Déu la justa mortal sentència
té de cumplir-se; no pot la ciencia
de la foscuria trencar el vel:
compadescuda l'Omnipotencia
de tantes penes, en sa clemencia
se l'enduu al cel.

. . . . .

- En el fossar del poble, agenollada
junt al peu d'un xiprer, que altiu s'aixeca,
la petita orfaneta malhaurada,
la d'encisera i celestial mirada,
transida de dolor, plora i gemeca.

Fervorosa pregaria a Déu envia,
que al cel sen puja com perfum de rosa
quan el capoll esclata al rompre'l dia,
mentres reblix ab dolça melangia
de llagrimes i flors aquella fossa.

JOAN BTA. PASTOR I AICART

Nascut a Benejama l'any 1849. Este poeta alicantí es d'una gran feconditat, i no hi ha en el regne de Valencia ningú que haja guanyat més premis en concursos literaris. Fill d'un metge, seguí la carrera de son pare, i l'exerceix en son poble natal, ont ha viscut sempre. Ha escrit i li han sigut premiades poesies en castellà i en valencià, d'aquestes més que de les altres. Els assumptes religiosos són els que més l'atrauen. En l'«Academia Bibliográfico-Mariana» de Lleida ha obtingut hermosos premis, i també en altres centres literaris de Catalunya.

L'ARPA LLEMOSINA

A la Reina dels Jocs Florals de «Lo Rat Penat»

I

¿Voleu, Senyora, escoltar-ne
com es de dolça i de rica
l'arpa que polsa Valencia

quan canta, plora o somnia?
¿Voleu que desperte en cobles,
com l'aucellet que matina,
o que esclate en veus, com l'ona
que allà en la playa relisca?
¿Voleu que udole més aspra
que l corn de la gent antiga?
La gent que ns deixà en herencia
son cor, son ferro i sa lira!
¿O que marmole més dolça
que l rossinyol quan refila
vora del niu que en el salzer,
grunsant-se al vent, s'endormisca?
Té veus per cantar al vespre
quan sembla que l sol desbrina
les trenes d'or que l coronen,
i en té per cantar al dia
quan pel cel extén l'aubada
la clara llum matutina.
Si us plau, senyora, escoltar-me,
i us plau que vui us l'oferisca,
voreu com es la més bella
l'arpa que s diu llemosina.

II

Són les cordes seues la branca ont s'agrunsen
a l'auba i al vespre tot-temps els aucells,
on tot temps enfila, brodant-los de perles,
la mà de les Muses els llors a ramells.

Quan crida la Patria, forjar-ne sab l'himne
que un sigle cantaren les colles del Cid,
les feres mainades que en pau com en guerra
portaven brodada la Creu al seu pit.

La Fe que ns inspira, la veu les arranca
que encensa ab pregaries el seti de Déu;
la veu dels que pugen al cim del Calvari
portant a sos muscles el pes de la Creu.

Amor la punteja; desgrana en espurnes
que l'ànima escalfen, eixint un tresor,
i apar que llavors ne fa que sortixquen
l'eixam tot de somnis que niuen al cor.

Per ella, senyora, reviuem les glories
pel temps soterrades al fons de l'oblit;
per ella rebroten ab nova florida
les branques d'un arbre que Déu ha benit.

Té veu pels que ploren, vençuts en la brega
del món, les dolentes ferides del cor,
la té pels que reguen els erms de la vida,
tot jorns plens d'espines, dels ulls ab el plor.

La té per als jovers, més viva i encesa
que l raig d'or i porpra que en llum tiny el cel;
la té per les mares, més dolça que al llavi
del nin que acaronen, sa bresca de mèl!

Pels savis es docta, pels sants es cristiana,
pels heroes valenta, sonora pels vats;

per tots ne té sempre, niant en ses cordes,
pregaries i cobles, cançons i dictats.

III

Es la mateixa, senyora,
ab la que plora en Viana
i en Ausias March enamora;
es la que endolcix sonora
nostra parla valenciana.

La que ha cantat ab veu dura
de l'aspre cim del Montgó
la cima que al cel s'atura,
i ha fet que arrele en l'altura
d'aqueix cim nostre penó.

La que té la veu immensa
del mar llatí que ns incensa
ab son buf tramontanal,
i la dels lais que en Provença
sospira al vespre l mistral.

La que crema en l'encenser
dels seus cims el mistic flaire
de les flors del taronger,
i escampa per fer dolç l'aire
perfums de murta i llorer.

Es la que escampa en llegendes
més flors que ls nostres jardins,
quan solta a l'enginy les rendes,
i ens fa petjar per les sendes
pois dels vençuts sarraïns.

La que ns fa sentir sagrada

la gloria del temps passat,
pel temps nou tota arrunada,
la que ns fa cantar l'aimada
Senyera del Rat-Penat.

La que ns fa pensar al cel
quan nostra ànima entristida
tasta del vici la mèl,
que n'es una font de vida,
tot temps de plors o de fel.

Es, senyora, l'arpa aquella
que, ab mots per l'amor dictats,
canta o plora en la capella
on fa tant temps regnes bella,
Mare dels Desamparats.

L'arpa que ns ensenya l crit
que alça a sos peus el dolor
quan està l cor afligit,
perquè ns aboque ella al pit
el riu de mèl de l'amor!

La que vui, senyora, us dóna
les paumes i els llors trumfals
que en ses cordes empresona;
la que us dóna vui corona
de Reina dels Jocs Florals!

IV

Guarden, senyora nostra,
de l'arpa llemosina,
de l'arpa dels meus avis,
lo virginal record,

com guarda sempre en vetlla
la patria llevantina
puríssimes les glories
d'un temps que plora mort.

Guardeu-lo nit i dia
dins l'ànima ab fe vera,
perquè allí dins arrele
sens por al sol ni al gel;
com guarda l niu la branca
de l'arbre en primavera,
com guarden les abelles
dintre l panal la mèl.

Feu-ne tot jorn membraça
d'aquesta nit tant pura,
en que Valencia us dóna
de cobles un tresor,
i esment d'eix seti feu-ne,
que n'es tant sols figura
d'aquell, senyora meua,
que vui us alcem al cor.

VICTOR IRANZO I SIMON

Nascut a Fortanete (provincia de Terol) i mort a Valencia (1850-90). Aquest inspirat poeta, un dels millors de la renaixença valenciana, era de niçaga aragonesa. Son pare era metge del poble on nasqué. Als dotze anys anà a Valencia i entrà de factor en una botiga de robes. Sense instrucció literaria, començà a escriure versos en llengua castellana, i en 1872 els publicà en un llibre, *Flores sin aroma*. Eren molt fluixos. Però després se dedicà a fer-los en valencià i se revelà son numen poetic. Entrà en «Lo Rat-Penat», i prompte guanyà ls millors premis en els Jocs Florals. Per desgracia morí encara jove. Després de sa mort se publicaren en un volum ses poesies.

FESTES DE POBLE

Quan en un poble de l'horta
d'esta terra benehida,
de gent franca i divertida,
de raça altivola i forta,
veges carrers enramats

de murta, llorer i flors,
i veges de cobertors
els balcons tots apanyats;
i veges a les fadrines,
les gracioses valencianes,
com les obertes magranes
amostrar ses joies fines;
i veges aquells fadrins
de mirada alegre i franca
lluïnt la camisa blanca
i els florejats jopetins;
i oïxques donçaina i tabal
i les musiques més destres,
i veges en les finestres
a la gent més principal;
i vagen doctes i rucs
seguint al senyor retor,
que va ab l'alcalde major
i ab els guardes ab trabucs;
i veges ballar les dances
donant mil voltes apressa,
i a la *senyà* clavariesa
repartir la coca en panses,
i en mig de l'antiga plaça
veges, entre arnats ringots,
apostols i cirialots,
gent que mira i gent que passa;
mentres els xics peguen voltes,
fugen i lladren els goços,
i se fan la roba a troços
les persones desinvoltes;
i el coeter posa la traca

i aferma la disparaa,
i ven aigua de civaa
un fadrí com una estaca ;
i criden les torrateres,
i van i venen les andes,
i entren en l'iglesia a tandes
les beates mixorreres ;
i els *nanos* ballen a soles,
i els gegants mouen el pas,
i es menegen a compas
les antigues banderoles ;
digues que estas en lo bo
i en lo millor de la festa,
que la gent tota està llesta,
que va a eixir la processó.

LLUÍS CEBRIAN I MEZQUITA

Nasqué a Valencia l'any 1851, i seguí la carrera de medicina. Abans de terminar-la ja donà proves de son enginy escrivint una peça comica, *Un porche de velluters*, que fon aplaudida. Exercí sa professió en el poble d'Almenara; però prompte la deixà, trasladant-se a sa ciutat natal i dedicant-se als estudis literaris de sa predilecció. Desde sa fundació pertany a «Lo Rat-Penat», i ha figurat en sa presidencia i altres carrecs de sa Junta Directiva. Ha escrit poesies, no moltes, algunes d'elles premiades. Se dedica més a treballs d'investigació, referents sempre a Valencia, i té recullit gran capital. Quan era jove s dedicà també al periodisme politic i fon director d'*El Universo*, diari republicà possibilista.

UNA FLOR

Pel Maig, quan la Verge Santa
ix en triufal processó,
i els homens la vitoregen
i les dònesh tiren flors,
fets ja alfombra ls cortinages

que al pas li fan, com qui plou,
les fulles de roses fines
volant ab son caure dolç;
darrera de l'anda hermosa
i dels prestes i de tots,
la viu passar endolada
i ab el vel caigut pel front.
Gens la cara se li veia,
i el semblant li vèiem tots,
groguet, estirat, sens vida,
mirant a terra, i pietós.
Duia en la dreta l blanc ciri
pres ab brodat mocador,
i en l'esquerra l bell rosari
junt al llibret d'oracions;
i humil, doblant les espatles,
del traje dins les foscors,
ab pas menut, descalceta,
seguia la processó.
Sos blancs peuets amagant-se,
i eixint, porucs, sobre l tou
fullam que l carrer brodava
ab frescs i florits contorns,
caminet del cel, semblaven
els d'un àngel del Senyor.
Al seu pas, les enramades,
flors més fines i millors,
restaven musties, desfetes,
blahurades en la pols,
i morint-se se queixaven,
sempre humils donant olors.
Per ço al vore de la jove

l'aconhortada tristor,
pensí: «No conec qui siga,
ni sé sos penars quins són;
més ella i les flors que xafa
tal volta se semblen molt».
;Quantes animetes, quantes,
brollant virtuts i dolçors,
se desfullen i es mustiguen
trepitiades en el món!

JOAN ESPIAU I BELLVESER

Nascut i mort a Valencia (1853-1905). Fon un advocat de bon credit. Escrigué versos en castellà, i després s'aficionà més al valencià, entrà en «Lo Rat-Penat» i obtingué diversos premis, entre ells, en 1900, la Flor Natural, per la poesia que publiquem en aquest llibre.

LA CANÇÓ DE L'AIRE

«Rodeu, ones blaves, rodeu sens parar;
reblui de petxines la vora del mar;
i ensems que us coronen escumes els cims,
porteu de mi als homens missatges i rims.

A mi no me veuen,
i soc el que espenc
les veles que creuen
el mar blavosenc.

Aus refiladores, no atureu el vol
fins que semble arriba del cel al trespol,
i en tant que a les ales jo us done sostent,

digau-li al món cego lo que val el vent.

Jo envolte les roses,
els nardos i els llirs,
agrunse les brosses,
m'enduc els sospirs.

Arbres del boscatge, roures, pins i abets,
lires aon dolç polse acordes complets,
eixe himne de gloria que alceu tots a cor,
a mi m deu la vida: sens mi l'himne mor.

I morta estiguera
la llantia en l'altar
si jo no li haguera
donat l'alenar.

Per mi l cor s'eixampla, el pit se manté,
les branques s'enlairen, la veu eco té;
per mi la campana difundix son toc,
per mi plou la pluja, per mi ardix el foc.

Que al foc jo li done
lo ser que l consum;
les flames corone,
m'emporte lo fum.

Belles flors de l'horta, parleu i digau
que, quan el sol brilla en mig del cel blau,
mos besos refresquen vostres calers secs,
i quan passe imite cantics i gemecs.

Cante perquè robe
les vostres flairors;
gemegue, si us trobe
robats els amors.

Amors! Què serieu, si jo vos faltés?
Com el sí daria la núvia al promès?
Adéu els coloquis, les tendres raons,
els sospirs que apleguen de l'ànima al fons!

Tot mort estaria,
tot gelat, tot mut:
Cupido s voria
nafrat i vençut.

Ni hauria promeses d'amor cast i ver,
ni dolces canturies de nit al carrer,
ni afalacs, ni dubtes, ni queixes de fraus,
mil voltes portades pel gust de fer paus.

Per bona fortuna
la llegenda m diu:
espòs de la lluna,
pare del roxiu.

I en la nit tranquila, d'ella enamorat,
es mon bés tant tendre, son accent tant grat,
que fruits plaerosos d'amors tant senzills,
perles de rosada són els nostres fills.

Cobles rialleres
de dolç sentiment
soc en amples eres
al batre l forment.

I al fer la verema, i al segar l'arroç,
i al portar a casa l'oliva del troç,
en les meues ales duc, per allà aon vaig,
els perfums i aromes de les flors de Maig.

Jo soc la vida.

perenne nodriu,
força beneïda
de tot lo que viu.

Vas de l'eloqüència, ser de l'oració,
font per ont esclata l'eterna passió,
vehicle entusiasta de los patris crits
en epiques glories o en tristos queixits.

Per mi no són falla
patria, amor i fe:
jo soc la paraula,
jo soc el alè.

Aixís canta l'aire
sa essència i son flaire,
sa vida en el món,
les ditxes i glories
i tendres histories
que obra seva són
Jo l vullc quan es vida
o cobra sentida;
l'adore si es prec;
més si es alenada
del pit de m'aimada,
ubriacat mel bec.

JOSEP PUIG I TORRALVA

Nascut a València l'any 1854, heretà de sos pares una perfumeria ben reputada, i esta es sa professió. Apassionadíssim per les coses de la terra, entrà en «Lo Rat-Penat» desde la fundació d'esta societat, i fon un dels socis més entusiastes. Per les seues poesies guanyà molts premis. La que publiquem obtingué la Flor Natural en 1897. També ha fet estudis historics i gramaticals sobre la llengua i la literatura valenciana. En 1899 donà a l'estampa un llibre de versos, *Lliris i Carts*.

LA CASA PAIRAL

Allà entre les montanyes de nostra hermosa terra
hi ha un poble humil i alegre al peu d'altiva serra,
aon entre ls pins rumbeja, com rosa en el roser;
allí la vella usança fuig esquivant la guerra
que l temporal del sigle a tot lo antic sol fer.

Front a la santa església i en l'espaïosa plaça,
se troba de mos avis la molt honrada casa,
niu de virtuts cristianes, de benhaurança i pau;

a qui la veu li sembla, quan son brancal traspassa,
que, si es per palau pobre, pera casa es palau.

Desde que l poble es poble, alegre i riallera,
fon del treball escola, del pobre l'almoïnera;
l'honrat comerç sa llonja trobà baix son trespol;
la fe, son reliquiari; l'amor, cambra encisera,
i fort baluart la patria en jorns de negre dol.

Quan abandone l trafec que la ciutat prodiga,
migrat de cos, i en l'ànima punyint moral fadiga,
gotjós vinc a esta casa, buscant son dolç caliu,
com busca l'oreneta vella teulada amiga
per Maig, creuant les hortes, pera refer son niu.

Llavors a la memoria m'apleguen d'altres dies
records, als que s'enllacen tristeses i alegries
que omplin de melangia mon esperit cansat,
i olvide lo que resta del món i ses follies,
aon l'home sense patria i sense fe ha quedat.

Ací trobe la ditxa, pera mon mal perduda;
ací trobe la patria, l'amor que mai se muda;
la fe pura i senzilla ací torna a mon pit;
ací veig de mos avis la casa benvolguda
aon sens recels ni dubtes s'eixampla l'esperit.

Veig l'anouer que ombreja la font de la masia,
aont aspirí l'essència preuada d'ambrosia
ab l'ilusió divina del meu amor primer;
el llit en que mon avi cristianament moria;
el breç que un jorn va rebre, al naixer, lo meu ser.

Gotge tornant a vore les feines de la casa:
l'almacera que l'oli dins el celler rebassa;
l'anyada de la seda donant capells com l'or;

el trull, a la bodega vessant-li vi sens tassa;
la trilla, allà en les eres, al temps de la calor.

La cambra, tota plena de l'abundant cullita;
extesa en els canyços la més sabrosa fruita;
la palla amontonada junt l'herba en el paller;
el buc de les abelles donant mèl exquisita;
el blat tocant les vigues de l'espaiós graner.

Dins el corral, les cabres, els bous i les ovelles;
per tot arreu, aixades, lligones i corbelles;
corrent entre la llenya lo poregós conill;
el carro en la porxada, ple de forcats i relles,
i l'aca, que en l'estable llança fogós renill.

Açò contemple i s'obri mon pit a l'alegria;
de bell nou les usances que l'esperit ansia
remembren de ma infància lo temps encisador,
i encara per lo terme corren de nit i dia
ab la mateixa sava i esplet de l'antigor.

Encara en nits serenes se n'ix la fadrinalla
de volta per lo poble tocant en la rondalla,
que escolten afanoses les xiques de quinze anys,
i encén el cuet borratxo, que entre gatzara estalla,
en les parets i portes marcant signes estranys.

Encara mire ab joya los balls en amples eres,
aon corren les fadrines pera l'amor lleugeres,
al toc de la donçaina, que a tots alegra l cor;
la nit de Sant Antoni, les colossals fogueres
encara omplin la volta del cel d'espurnes d'or.

Tot se fa igual: la festa, la forta disparada;
la processó darrere del carro d'enramada;
la traca, les cucanyes i els bous en el carrer;

encara, pera endur-se la joia disputada,
munta son agil poltro el llaurador lleuger.

Encara en mig del poble se fan els jocs d'Alcides;
du encara la sarpassa ses masses amanides,
i en divertit coloqui se riuen xics i grans;
encara armen ses guerres potentes i renyides
els dos bandos contràris de moros i cristians.

Hi ha patria encara! Encara mon esperit alenta;
encara la ventada del sigle violenta
detenen les montanyes d'est poble honrat i fort;
son menyspreat llenguatge, sos usos, sa fe ardenta,
i ses costums senzilles, encara no s'han mort.

Casa pairal, sostin-te! No som tots uns encara;
tu entranyes de la patria l'idea forta i clara.
Mentres la patria vixca, viu tu, casa pairal;
més si en el nostre poble l'antiga fe mancara,
per veure sa deshonra, no t quede ni l brancal.

FRANCESC BADENES DALMAU

Nasqué a Alberic l'any 1858. Es funcionari de Telegrafs, soci entusiasta de « Lo Rat-Penat », guanyador de la Flor Natural i del títol de Mestre en Gai Saber en els Jocs Florals de 1899. Ha publicat *Mariola* (1897), poemet; *Flors del Xúquer* (1897), aplec de poesies, i *Rondalles del poble* (1900), en vers; la traducció al castellà d'*Idilis i cants mistics*, den Verdaguer (1907), i *Estudi folk-loric sobre l'orige de la llengua valenciana* (1908).

ENUTJADA!

De nens encara, ja ns estimavem.
A totes bandes els dos anavem
com junts van sempre los colomets;
ningú sens l'altre viure podia;
mentres durava la llum del dia
els dos estavem sempre juntets.

La nit obscura nos separava:
ella en sa casa trista s quedava,

i jo en la meua tot capficat ;
més a l'albada de l'altre dia,
a sa finestra content corria
i la cridava reviscolat.

I a nostres tendres, dolces follies,
contents tornavem com tots els dies,
fins que venia la negra nit.
Jamai renyírem ni ns enutjàrem ;
ab gran tendresa sempre ns miràrem,
com si sentírem ab un sol pit.

Ella era airosa llauradoreta,
casta i senzilla, com colometa,
que la niuada fa en el pinar ;
d'ulls tant hermosos, cara tant fina,
que, més que dòna, semblava ondina
de les que viuen al fons del mar.

Càlzer d'essències era sa boca ;
son aire i garbo, com el de l'oca
que l'ampla bassa solca com vent ;
la llum hermosa de sa mirada
se difundia com l'alborada
que enjoia al riure per l'Orient.

Contava apenes tretze florades ;
duia en ses galtes fresques rosades
com les que dóna l'alba a les flors.
Jamai el Xúquer tingué hortolana
ni més garrida ni més bledana,
ni que inspirara més casts amors.

¡Quantes vegades ab crits i risa
jugant corriem per la pal·liça
i ens acasavem tot sofocats,
i ab les follies més desinvoltes
de dalt caíem, pegant revoltes,
i al fons rodavem agavellats!

¡Quantes vegades, després d'escola,
al camp eixíem corrent l'andola,
i ardits buscavem els pobres nius
que entre les mates dels joncs verdosos
que en el riu naixen esbelts i airosos,
solien fer-ne les totestius!

Tot era ditxa, tot alegria;
més escolteu-me lo que n'cert dia
a la nineta donà tristor.
Quasi finia ja la vesprada;
la llum plasenta del sol minvada,
els camps omplia de sa tebior.

Per l'horta anavem els dos joiosos
cullint dels margens els llirs flairosos
que a l'ull se mostren ab blau encès,
quan, aturant-me l'hermosa nina,
en veu molt baixa me diu aixina:
— No te meneges, no digues res!

» Veus? Mira! Mira! Lo que volíem!
La papellona que persegüiem!
Vejam si s'para prop d'esta part.
S'acosta, torna, ja està parada...
Que gran i hermosa! Tota es daurada!

La veus posar-se damunt d'un cart?—

I, a l'esguardar-la, folla alegria
en nostres cares resplandeixia
i ens abrasava com ardent foc.

— Calla; no t mogues; el cap acaja,
no siga cosa que ella sen vaja.
Deixa acostar-me poquet a poc. —

I cap ad ella, la jove hermosa,
tota acajada s'acosta ansiosa.
Com bategaven els nostres pits!
Jo com un bobo la contemplava
mentres la vea que s'allunyava,
la drete extesa i oberts els dits.

De prompte s para mig ajupida
entre la brossa verda i florida
prop d'on se troba lo papelló.
Lo braç allarga molt cautelosa,
fixa en l'insecte sa vista ansiosa,
encès el rostre per l'emoció.

Més quan la jove, tota inclinada,
depressa acosta sa mà nevada,
llança una queixa del fons del pit,
i, redreçant-se d'entre la brossa,
cap a mi corre tota plorosa,
llançant als aires amarc queixit.

Té la nineta la mà ferida
ab que a l'insecte volgué, atrevida,

per ses aletes empresonar.
Oh quanta pena té la donzella!
Quan lo que ansiava quasi era d'ella,
el cart silvestre la va punxar.

Entre les meues, fent-li llaçada,
com li acaricie sa mà nevada,
dient-li tendre: — Si no tens res!
Calla, pobreta, si açò no dura!
Vols veure, aimia, quan prompte s cura?
Deixa que n ella te pose un bés. —

I ans que la jove la mà llevara,
un bés li done perquè s curara
ab la rosada del meu amor;
però quan ella se donà compte,
d'entre les meues la lleva prompte,
parant en l'hora son amarc plor.

I cap a casa, més que depressa,
torna la nina, la cara encesa,
com a l'obrir-se lo clavellet,
parant-me seria, tota enutjada,
¡com si jo fóra qui la punxada
en sa maneta li haguera fet!

JOSEP M.^a DE LA TORRE

Nascut i mort a Valencia (1864-1906). Fon metge, però s' dedicà poc a esta professió: la literatura l'arroce-
gà sempre. Escrigué versos, contes, comedies i drames
en castellà, adquirint bon nom en la ciutat natal i en
Madrid. En valencià escrigué poc: algunes poesies, que
premià quasi totes els Jocs Florals de «Lo Rat-Penat»,
obtenint honrosos premis.

LA DONA VALENCIANA

Tal com guarda la mar la perla fina,
tal com guarden els horts el pur gesmil,
i l'ample cel l'estrela matutina,
i aures que encisen el flairós Abril;
Valencia, el dolç verger de los poetes,
d'Espanya orgull i de lo món tesor,
com esbart de porugues colometes,
guarda a ses filles, que crià l'amor.

Jo vullc cantar-te, oh dòna valenciana,
regal de propis i d'extranys plaer;
matrona grega, emperadriu romana,

hurí del moro, verge del guerrer;
llauradora rublerta d'hermosures,
burguesa, esclava de l'honrós treball,
dama gentil, que, noble en ses altures,
del pobre es mare, de la fe mirall.

Jo vullc cantar-te: en ma infantesa fores
mare amorosa, que aixugà mon plor;
mestra de l'oració per moltes hores;
breçol puríssim que m donà calor;
i en esta joventut que encara alena,
ab ilusions acaresant mon pit,
eres ma inspiració pura i serena,
eres el cel, la vida, l'infinit.

Com el vore-t me plau! Com de la lira
•broten els himnes al mirar-te a tu!
Notes del cor, que per tos ulls sospira,
i que jamai acaresà ningú;
raudal de llum que tanca les tenebres,
brisa que fa esclatar la tendra flor,
es el meu cant, quan mire tes palpebres,
sagrari etern de l'immortal amor.

Donzella enamorada, sempre pura,
com tórtora que entona sos arrulls,
al promès encantant ab sa hermosura,
li dóna l ser, que aguaita per sos ulls;
i ab son mig riure de reial princesa
esclau el fa de sa passió ideal
quan en sos llavis de clavell i fresa
brota lo *sí* de ditxa celestial.

Esposa tendra, en l'esperit que adora
lluix tranquil l'amor ja satisfet;
de la casa i la llar reina i senyora,
té de la vida lo profon secret;
i lo mateix, per el dolor marcida,
sofrix sa creu, i a l'estrenyer-la riu,
que, enamorada, a lo plaer convida
com aucelleta al fabricar son niu.

Mira que gran es ella! Que amorosa!
Com acarona lo petit infant!
Còm l'adormix sofrida i carinyosa,
i el plor ofega en el dolcissim cant!
Com, ja creixcut, en vore-l se recrea!
Com el forma patrici, honrat, valent,
inculcant-li en el cor de Déu l'idea,
donant-li de lo grau lo pensament!

Flor que rebrota en nostra vega aimada,
rosa escullida entre espanyoles flors,
per Ausies i per Roig ensems cantada,
que cantaran trovaires venidors;
ramell que brota etern, inacabable,
pera l qual l'horitzont es sempre estret,
i té per tronc gegant i formidable
la branca colossal del Micalet!

Del gran palau a la cabanya estreta
reviu la ditxa per aon va son peu,
i guardada en sa blanca barraqueta,
com perla en conxa, la conserva Déu.
Artesana, graciosa, va lleugera

al costat del seu nuvi apassionat,
i quan jafen les lloses de l'acera,
pareix que exhale pompa i majestat.

Peixcadora morena, junt les ones,
l'arena d'or apreta ab els peus nus,
el sol li envia reullents corones,
i ou de la mar el mormolar confús.
Filanera de sedes estimades,
entre ls seus dits de nacre i de gesmil
ella estira les fibres més preades,
i dóna enveja a l'insensible fil.

Oh dòna valenciana! Llum gojosa!
Brussola i guia de los cors nafrats!
Tu, la que tens per mare carinyosa
la Verge dels pobres Desamparats,
puix fores en ma vida fe i templança,
puix fores mos amors i mos arrulls,
jo pregue a Déu, com unica esperança,
que sigues tu la que me tanque ls ulls.

RAMON ANDRÉS I CABRELLES

Es fill de l'horta de Valencia. Nasqué a Campanar l'any 1869 d'una família modesta. Sa viva imaginació i son amor a l'estudi el portaren al conreu de les lletres i les belles arts. En estes ha trobat manera de viure. La poesia li ha donat bon nom i brillants premis en la societat «Lo Rat-Penat», en la qual mereix molta estima. Ara està prou retret dels treballs literaris, i es llastima, perquè figura entre ls millors poetes de Valencia.

UNA FLOR MÉS

Dotze anys ja ben complerts té la donzella;
no l'iguala en hermosa la poncella
que al bés de Maig esclata pel matí;
com l'or, sa cabellera es tota rossa,
i en sos blavosos ulls la candorosa
mirada s veu, robada a un serafí.

Si entre ells, allà en el cel, la nina s vera!
Son rostre, fet de neu, de nacre i cera,

ni tant sols en els llavis té rossor :
l'acora una traidora malaltia,
i qui la veu no sab si té alegria,
al vore aquell aucell, o té tristor.

Pobra nina! Mig-riu, i en sa innocencia
ni demana consol ni vol clemencia :
«Déu ho ha disposat així. Com ha de ser!»
Malalta i mig geguda en la cadira,
ja fa tres primaveres que no mira
com floreixen els lliris i el roser.

No més li dol pensar que ab ses amigues
no podrà anar pel mig dels boscs d'espigues
i pendre la primera comunió.
I, aclamant-se a la Verge, diu: «Maria,
jo us promet ser molt bona, si eixe dia
feu que n eixe estol d'angels vaja jo».

I no anirà! Sa mare ho veu aixina,
i, ofegant el dolor que l'assessina,
— No t'aflixques, — li diu, — filla del cor. —
I entre besos afix, en tant l'abraça :
— Per un camí de roses, a esta casa
a complaure-t vindrà Nostre Senyor. —

I anirà lo bon Déu quan la natura
renova enjoiellada sa hermosura
i vist ab sos mantells els camps florits :
quan Pasqua arriba alegre i falaguera ;
quan calfa l sol, templant la primavera ;
quan se fa l combregar dels impedit ;

Quan calla l mar el crit de sa ona brava,
i brilla més del cel la volta blava;
quan apunta en la parra l primer brot;
quan fa son niu l'aucell; quan ab el flaïre
d'un nou sospir de Déu s'embauma l'aire;
quan en la terra se renova tot.

. . . . .

Ixcau de la barraca i l'alqueria;
fadrines i fadrins, ja romp el dia
fresc i serè, com tots els de l'Abril;
ab les flors que cul·liu a vostra porta,
enrameu els camins de tota l'horta,
tireu murta i llorer, rosa i gesmil.

Ja l retor terminà la santa missa
i ha eixit el combregar; ja se divisa
per damunt dels forments el pali d'or;
l'allumenen vint urnes cristalines,
l'acompanya l guió de les fadrines
que va davant com celic guiador.

A son pas, per donar-los vassallatge,
gronxant-se van les flors entre l'herbatge,
fent d'incenser per sendes i camins;
i l'alqueria, com en jorn de festa,
pera rebre-los ja s'encontra llesta,
reblida de veïnes i veïns.

De lliris i de roses enramada,
rublerta de perfums està l'entrada;

una alfombra de flor l'estudi té;
com ferida coloma la donzella
seguda està, més palida i més bella
que la groga i gentil rosa de tè.

Sa pobra mare, que conhort no troba,
la vist, plena d'engunia, ab blanca roba.
Serà l vestit que al cel sen té d'endur?
Son capet rull al pit se l'acarona,
li ciny de blanques roses la corona
i la besa plorant en el front pur.

Ja està allí l combregar; ningú resolla,
resa la gent i en terra s'agenolla,
al rei del cel i terra obrint-li pas;
la musica pel vent ses notes llança
mentre s'obrin els pits a l'esperança,
que no ha de faltar mai en ningun cas.

Esperança, dolç bàsem de la vida,
del naufrec esperit nau beneïda
que de fera tempesta l traus a port:
tu alleugeres el pes de l'existència;
tu al cor nafrat li dones resistència;
tu aclarixes les ombres de la mort.

Tinguem fe en Déu, que en sa bondat divina
posa al costat del mal la medicina:
sols Ell lo que convé sab ordenar.
¡Ditxós qui regoneix sa omnipotència,
i lo remei aguarda de sa ciència
que l món per mig l'espai fa rodolar!

Ja l'ombregar s'allunya; en l'ampla estancia
que embauma de les roses la fragancia,
s'escolta un crit i l'esclatar d'un plor:
són d'una pobra mare adolorida
que sent en ells com se li va la vida
al vore que sa filla se li mor.

De blanc vestida, sembla amortallada,
la que alegrava ls camps ab sa mirada,
la graciosa germana dels aucells;
les esblanquides galtes, ahir vermelles,
han tornat sa color a les roselles,
als gesmils, a les roses i als clavells.

A sa mare girant l'hermosa cara,
aon resta encès un raig de vida encara,
li diu, pera calmar son greu dolor:
— Les ànimes són plantes que Déu posa
en este món, on l'amargor rebosa.
Feliç la que li plau al Segador! —

Com un àngel morí. Flor delicada
que encar bevia la primer rosada,
no tastà d'este món l'ingrata fel.
Quan son càlzer puríssim entreobria,
lo bon Déu ha vingut, i al rompre l dia
l'ha trasplantada a son jardí del cel.

LEOPOLD TRÉNOR

Nasqué a València l'any 1870. Fill d'una família principal, els estudis d'enginyer el portaren a l'extranger, i, lluny de la patria, l'anyor li féu escriure poesies en valencià. En 1893 guanyà la Flor Natural en els Jocs Florals de «Lo Rat-Penat». En 1895 publicà un petit llibret, *Ramellet de versos*, i en 1898 un altre, *Flors de paper*.

LLUNY DE LA PATRIA

Com el fillet lluny de la mare plora,
com flor d'altre país que s mustia i mor,
mon cor trist i plorós avui t'anyora,
oh patria del meu cor!

Que enveja tinc! Al caure la vesprada,
quan torna del treball el menestral,
veu fumejar en mig de la nevada
boscuria un fumerall!

Té sa muller en la caseta blanca,
té allí a l'infant, que al vore-lo somriu;
i a mi, al passar, tothom la porta m tanca:
soc un aucell sens niu.

Vaig sempre errant, sens que ningú repare
en mi; soc un extrany sense parent!
Parle en la llengua que parlà ma mare,
i ningú me comprèn.

Hi ha ací flors encisades, fresques roses;
blau es el cel quan la rosada cau;
són nostres flors encara més hermoses,
i nostre cel més blau.

A voltes puge als cims de la montanya,
als pics coberts de boires i de neus,
i em pareix divisar l'ombra llunyana
dels nostres Pireneus.

Jo pregue a Déu que torne a l'encisada
terra de ma infantesa dolç breçol,
que m calfe l cor encara una vegada
lo foc de nostre sol.

La Verge santa en mon camí m'ampare
del Micalet fins que me trobe al peu,
la Verge Santa a qui, plorant, diu Mare
qui sens amparo s veu

TAULA

	Pàgs
Teodor Llorente: <i>La Barraca</i>	7
Vicent Querol: <i>Patria, Fides, Amor</i>	13
Rafel Ferrer i Bigné: <i>Lo Rat Penat</i>	17
Jacinto Labaila: <i>Als companys de «Lo Rat Penat»</i>	22
Feliu Pizcueta: <i>La llegenda del Roser</i>	25
Eduard Escalante: <i>La matinada del dia de la Mare de Déu</i>	32
Josep Bodria: <i>Sempre viva</i>	37
Josep Arroyo i Almela, pbre.: <i>Tribut a la Verge Maria</i>	39
Josep Aguirre Matriol: <i>La caseta blanca</i>	44
Constantí Llombart: <i>La cullita de la seda</i>	49
Antoni Palanca: <i>Amor filial</i>	56
Joan Bta. Pastor i Aicart: <i>L'arpa llemosina</i>	61
Victor Iranzo i Simon: <i>Festes de poble</i>	67
Lluís Cebrian i Mezquita: <i>Una flor</i>	70
Joan Espiau i Bellveser: <i>La cansó de l'Aire</i>	73

83. — **ERKMANN-CHATRIAN: Rondalles de poble.** Traducció de J. Ruyra.
84. — **Poetes valencians contemporanis.**

EN PREMSA

- GOLDONI: El Vano,** comedia en tres actes. Traducció de Narcís Oller.
ALFONS MASERAS: La fi d'un idili, novela.
GORKI: Els Menestrals, drama en quatre actes. Traducció de J. Puig i Ferrer.
RAMON RAMON: Vaca de llet, novela.

COLLECCIÓ D'OBRES POSTUMES DE JACINTO VERDAGUER

Cantic dels Cantics, precedit d'**Els Jardins de Salomó.**
Proleg de Manuel de Montoliu.

Edició usual, 1 pta. — En paper de fil, 2 ptes.

Colom, seguit de **Tenerife.**

Edició usual, 1 pta. — En paper de fil, 2 ptes.

Perles del «Llibre d'Amic e d'Amat». Proleg de Miquel S. Oliver.

Edició usual, 1 pta. — En paper de fil, 2 ptes.

OBRES DE S. SANPERE I MIQUEL

LOS CUATROCENTISTAS CATALANES

Historia documentada dels pintors catalans del segle XV, veritable revelació d'una escola catalana a l'altura de les estrangeres.

Dos volums elegantment impresos i il·lustrats amb 206 fotografats, 120 d'ells tirats apart en paper *couché*.

Els dos volums, en rustega, 36 pessetes. Elegantment enquadernats a lo bibliofil, 40 pessetes.

ACABA DE SORTIR

La Pintura mig-eval Catalana

Fascicle I: L'ART BARBRE

(100 planes de text, nombrosos gravats i 2 fototípies)

4 pessetes

De venda en les principals llibreries